

COMICS CODEN SYNTY

Comics Code synnetyttiin 1954 puhdistamaan amerikkalainen sarjakuvalehdistö lapsia ja nuorisoa turmelevasta viihteestä. Suursiiivous koski vain sarjakuvalehtiä, jotka julkaisumuotona tulivat samana vuonna 20 vuoden kypsään ikään.

Sarjakuvalehtien kriisiaika alkoi sodan jälkeen, kun piirrettyjä sankareita ei enää tarvittu viihdyttämään natseja vihaavaa kotirintamaa ja fritzejä vastaan taistelevia amerikkalaispoikia. Kylmä sotakaan ei pystynyt

lämmittämään sarjakuvalehtien ostajien tunteita ja vielä kun 1945 alettiin keskustella sarjakuvan turmiollisesta vaikutuksesta, niin myyntiluvut laskivat uhkaavasti. Totesipa niihin aikoihin eräs sarjakuvien julkaisijakin,

että "sarjakuvat ovat kymmen kertaa niin vahingollisia kuin mikä tahansa pornografinen julkaisu."

Julkinen arvostelu kiihtyi ja sen hälyttämänä päätti 1948 14 sarjakuva-alan kustantajayhdistyksen 44 jäsenestä rajoittaa sarjansa käsittelemään "hyvää, tervettä huvittamista tai kasvatusta". Tämä rajoitussopimus sisälsi jo Comics Coden siemeniä kieltäen mm. vähäpukeisten kaunottarien esittämisen ja avioerojen kevytmielisen käsittelyn.

Mutta sarjakuvien vastainen aalto voimistui. Eräissä osavaltioissa jopa perustettiin paikallisia tarkastuselimiä, päästämään lapset pahasta.

Varsinaisesti öljyä liekkeihin valoi kuitenkin E.C. kauhu- väkivalta ja ennen kaikkea yhteiskuntakriittisillä sarjakuvilla.

Kylmän sodan sytyttämien mielihyökkävainojen aikana ei toisinajattelua ja yhteiskuntakriittikkä katsottu Yhdysvalloissa suopein silimin. Joe McCarthy'n väen onneksi E.C:n sarjakuvien väkivalta oli oivallinen hyökkäyskohde. Myös Senaatin nuorisorikollisuutta tutkiva alivaliokunta kiinnitti huomionsa sarjakuviin ja psykiatri Frederic Wertham löi viimeisen naulan arkkuun 1953 teoksellaan Seduction of the Innocent (viattoman viettely), jossa hän osoitti kaiken rikollisuuden ja pahan johtuvan sarjakuvista.

Yleinen mielipide, mikä se sitten onkaan, alkoi nyt olla valmis lopulliseen lynkkaukseen.

Sarjakuvateollisuus tajusi tämän ja päätti pelastaa sen mikä pelastettavissa oli. Syyskuussa 1954 perustivat kustantajat Comics Magazine Association of America Inc:in (Amerikan Sarjakuvalehti-yhdistys). Eräät kustantajat eivät kuitenkaan liittyneet järjestöön, koska niiden mielestä niiden julkaisujen korkea taso takasi laadun.

C.M.A.A:n johtajaksi valittiin New Yorkin poliisituomari Charles F. Murphy, joka oli tunnettu menestyksekkäänä nuorisorikollisuuden vastustajana.

Tässä näyte hänen kustantajille pitämästään puheesta: "Sarjakuvat tarvitsevat suurpesua. Ei riitä, että kauhu- ja sukupuoli-asiat julistetaan lainsuojattomiksi. Jos alamme operaatio Puhdistuksen, tekkäämme se perusteellisesti. Meidän on poistettava kannesta kanteen jokainen hyvän maun vaatimuksia loukkaava häivekin... Meidän on valmistettava sallittujen ja kiellettyjen asioiden säännöstö, jossa on hampaat, teräksenterävät hampaat. Ja teidän on myönnettävä minulle täydet valtuudet käytellä tuota säännöstöä kaikkeen, mitä sisältyy julkaisuuhin, kannesta otsikoihin saakka."

Kustantajat nurisivat aluksi vastaan, mutta myöntivät sitten valtuuksiin ja niinpä marraskuun 26. päivänä 1954 astui voimaan sarjakuvan kehityksen lähes 20 vuodeksi lamauttanut Comics Code (Sarjakuväsäännöstö). Säännöstö seurauksena lakkasi välittömästi 33 julkaisua, vaikka "siiivouksen" aikaraja oli vasta seuraavan vuoden maaliskuussa.

Teknisesti säännöstön soveltaminen tapahtui siten, että perustettiin sarjakuvien tarkastuslautakunta (Comics Code Authority), jonne ensi alkuun palkattiin viisi naispuolista työntekijää, koska Murphyn käsityksen mukaan naiset olivat "herkempiä vaikaamaan hyvän maun rajat."

Tarkastuslautakunta tarkastaa jokaisen julkaisun kannesta kanteen tehden korjausesitykset ja lähettää sitten käsitellyn julkai-

sun takaisin kustantajalle. Hyväksytty sarjakuvajulkaisu hyväksytään pari kertaa postimerkein koisella "hyväksymissinettillä": "Approved by the Comics Code Authority".

Comics Coden seurauksena E.C:n sarjakuvat alkoivat tietenkin kiihtyä lakaten Madia lukuunottamatta 1956. Yhdysvaltojen sarjakuvalehdistö rappeutui turvallisiin epämääräisiin eläin- ja TV-sarjakuviin ja 50-luvulla kokivat myös saippuaoopperasarjakuvat uuden tulemisensa. Sanomalehtisarjakuvien ei sensuuri yltänyt ja näin sieltä löytyvät 1950-luvun alun jälkeiset mestariteokset Pogo, Masi ja Tenavat.

Sarjakuvalehdistön uusi nousu alkoi 1960-luvulla supersankareiden uuden valtakauden myötä.

Comics Coden vastainen uusi aalto iski 1960-luvun lopulla, kun amerikkalaisessa yhteiskunnassa alkoivat muutenkin puhaltua edistysmieliset ja yhteiskuntakriittiset tuulet.

Comics Code pysyi tekstiltään muuttumattomana vuoteen 1971, jolloin siihen lisättiin laaja huumeita koskeva luku ja joitakin vanhentuneita rajoituksia poistettiin.

Comics Code 1980-luvulla

Tuorein Comics Codeen pohjautuva sensurointitapa on vuodelta 1980, kun Comics Coden nojalla sensuroitiin Marvelin Daredevil-lehden numero 167. Ko. sarja olisi käsitellyt lasten huumeiden käyttöä. Episodi alkoi kohtauksella, jossa nuori koulutytty hypää luokkahuoneen ikkunasta ollessaan PCP-nimisen huumeen vaikutuksen alaisena. Jatkossa Daredevil ryhtyy sitten auttamaan viranomaisia huumekauppiainden jättämisessä. Lasten tietoisesti tapahtuva huumeiden käyttö on kuitenkin Comics Coden kiellettyjen asioiden listalla, joten vaikka sarja suhtautui tuomitsevasti huumeisiin, niin tarkastuslautakunta kielsi sen. Marvel aikoi ensin julkaista lehden ilman "hyväksymissinettä", mutta lyhyen miettimisajan jälkeen he siirsivät sen albumiin, jota julkaisumuotoa Comics Code ei koske.

Amerikkalainen sarjakuva ei ole vielä toipunut Comics Coden antamasta suoneniskusta, vaan röpöi yhä erilaisissa lapsille tarkoitetuissa supersankarijulkaisuissa. Comics Code merkitsi myös sarjakuvan kehityksen painopisteen siirtymistä Eurooppaan, mistä on hyvänä osoituksena nykyinen ranskalaisten ja italialaisten aikuisten sarjakuvien vientiväyry Yhdysvaltoihin.

Werthamin epäilystä siitä, että sarjakuva on kaiken rikollisuuden ja pahan syy, voitaisiin nykyhetken valossa soveltaa siten, että heikkotasoinen Comics Coden jälkeinen sarjakuvalehdistö on rappeuttanut amerikkalaisen nuorison niin pahasti, että Yhdysvaltojen nuorisorikollisuus on saavuttanut nykyiset huippulukemansa.

